

O‘ZBEKISTONDA YUQORI OQUV YURLARIDA MUTAXASSISLAR TAYYORLASH

O‘teniyazova Suliwxan Qoshqarbay qizi
O‘zbekiston davlat san`at va madaniyat instituti
Nukus filiali madaniyat va san`at muassasalarini
tashkil etish va boshqarish sohasi 3-kurs talabasi

Annotatsiya. Yuqori o‘quv yurtlarida mutaxassislar tayorlash sifatini ta’minlashlik muammosi mudom eng zarurli dolzarb masalalardan biri bo‘lib kelgan. Ayniqsa, bozor iqtisodiyotiga o‘tishlik bilan ishlab chiqarish korxonalaridagi mulkiylikke bo‘lgan munosabat va taqozolarning o‘zgarishi hamda raqobatbardosh kadrlarni tayorlash pedagoglar, talabalar va ota-onalar, shuning jo‘rligida, jamiyatning borlik tizimlariga o‘zlar ta’sirini ko‘rsatmoqda.

Kalit so‘zlar: Kitob, ta’lim, yoshlar, innovatsiya, qadiryat, madaniyat.

O‘zbekistonda 2023 yil «Insonga e’tibor va sifatli ta’lim yili» deb yozma xabar qilindi. Prezidentimiz Sh.M. Mirziyoyev ta’kidlaganiday, yilga nom tanlash uchun aholidan tushgan “20 mingga yaqin taklif” talhlangan. Ulug’ mutafakkir Yusuf Hos Hojib aytib ketganiday «Ziyraklik bor yerda buyuklik, bilim bor yerda rivojlanish bo‘ladi». O‘zbekiston Respublikasining Prezidenti Sh. M. Mirziyoevning 2018-yil 5-maydagi PQ-3697 sonli “Fidoyi tadbirkorlik va innovatsiyaliq ishga layoqatlilikni rivojlantirish uchun shart-sharoitlarini yaratish bo‘yicha qo‘shimcha ilojlar haqida”gi qarori va 2018-yil 7-maydagi PQ-3698 sonli “Iqtisodiyot tarmoqlari va sohalarda innovatsiyalardi joriy etish mexanizmlarini takomillashtirish bo‘yicha qo‘shimcha ilojlar haqida” qarorida fan, ta’lim va ishlab chiqarish o‘rtasidagi integratsiyani kuchaytirishlik hojati haqida aytilib, xozirgi kunda yuqori o‘quv yurtlari amaliyotida jahon tajribasin joriy etish g‘oyat hojati haqida ta’kidlagan.

Yuqori o‘quv yurtlarida mutaxassislar tayorlash sifatini ta’minlashlik muammosi mudom eng zarurli dolzarb masalalardan biri bo‘lib kelgan. Ayniqsa, bozor iqtisodiyotiga o‘tishlik bilan ishlab chiqarish korxonalaridagi mulkiylikka bo‘lgan munosabat va taqozolarning o‘zgarishi hamda raqobatbardosh kadrlarni tayorlash pedagoglar, talabalar va ota-onalar, shuning jo‘rligida, jamiyatning borlik tizimlariga o‘zlari ta’sirini ko‘rsatmoqda. O‘sha sababli oldimizda turishgan asosiy vazifalarimizning biri, bu maorif sifatini ta’minlashlik va uning mazmunini boyitish va zamonaviy innovatsiyaliq va pedagogik texnologiyalarining samarasini tadbig‘i,

jahon tajribasin qo'llanishda uning samarasini oshirishlik va maorif sifatini ta'minlashlik bilan aloqadorligining asosiy yo'nalishlardan biri ekanligin bilishligimiz zarur.

Búgingi kúnda sifatni táminlashning usullaridan biri bu yuqori o'quv yurtlarida faqatgina mamlakat ichida, balki chet ellar bilan shakllanishi albatta eng rivojlangan ta'lim usullarini tadbig'ini taqazo etadi. Buning asosida video konferentsiyalar, media konferenciya, masofaviy o'qitish turlarin amalga oshirishlik mumkin. Online rejimida o'tkaziladigan bunday aktiv aloqa jarayonida, ikkita tomon olimlar o'rtasida dolzarb muammolar bo'yicha fikr -almashishlar, ularning yechimlari, ma'lumki bilim sohalari bo'yicha tajriba almashuv kabi vazifalar ro'yobga oshirilishi zurur.

E'tirof zurur, rivojlangan chet ellarda ta'lim mamlakat ichki siyosatiga aktiv ta'sir etadigan ijtimoiy jarayonidir. O'sha sababli yelimizda maktab ehtiyojini iqtisodiy ta'minlashga qaratilgan sarmoyalar miqdori yildan-yilga oshib barmoqta. Ushbu uning jo'rligida respublikamizda ta'lim tizimida olib borilayotgan keng xajmli islohotlarni amalga oshirishlik va ularning samaradorligin ta'minlashlik bu borada ta'lim tizimi sifatini qamrashning zamonaviy usullaridan foydalanish hojatin keltirib chiqaradi. Keyingi yillarda mamlakatimizda ta'lim tizimini ketma-ket rivojlantirish bo'yicha keng xajmli islohotlar ro'yobga oshirilmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 5-iyundagi "Yuqori o'quv yurtlarida bilimlandirish sifatini oshirishlik va ularning mamlakatta ro'yobga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlarda faol ishtirokini ta'minlashlik bo'yicha qo'shimcha ilojlar haqida"gi qarori maorif tizimidagi ro'yobga oshirilayotgan islohotlarning davomi, o'zlar vaqtida qabul qilingan zarurli hujjat bo'ldi. Bu hujjatte yuqori o'quv yurtlarida maorif sifatini oshirishlik bo'yicha ularning mamlakatte ro'yobga oshirilayotgan keng qamrawli islohotlarda fidoyi nisbatin ta'minlashlik bo'yicha «yol xaritasi»tasdiqlangan edilar.

Qarorda yuqori o'quv yurtlarida maorif tizimida bugungi kunda uchratmoqda eng zalvorli vaziyatlar shaffof -suv yuzi sanab o'tilgan holda, bu muammolarning yechimlari da toliq yoritib berilgan.

Mamlakatimiz rahbarining qarorida 2019-2020 o'qish yiligan e'tiboran yuqori o'quv yurtlarida "talabgorning o'zlashtirish saviyasi — professor -o'qituvchilar faoliyatini baholashning asosiy kriteriyasi" prinsipin joriy etishning aniq mexanizmlari belgilan. Bu ayrim o'qituvchilarning oddiy dars o'tib, o'zining da, talabgorning ham, yetuk yosh kadrlarga ko'zlar tigip turishgan jamiyatimizning da vaqtini o'g'irlash kabi salmoqli oqibatlaridi yo'lga solishga imkoniyat beradi.

Prezidentimiz qarori bilan yuqori o'quv yurtlarining professor-o'qituvchilari ularning vazifalari va xizmat yo'nalishlari bilan aloqador bo'lmagan yig'ilishlarga, ilojlarga ishtirok qilishdirish taqiqlandi.

Bugungi davr talablari kechagi kunning kriteriyalaridan umumiy farq qiladi. Hozir zamonaviy fikrlaydigan, eng so'nggi yangiliklar bilan hamnafas yasovchi, kun sayin dunyoga ko'zlar tiyrasin boyitip boradigan kadrlarni tayorlashga ehtiyoj osmaqda. Bu jarayonda, ayniqsa, yuqori o'quv yurtlari maorif tizimsi zimmasiga katta javobgarchilik yuklanadi. Prezidentimizni' ushbu qarorida belgilangan jamlanma ilojlar kelajagimiz bo'lgan yoshlarimizni yetuk kadrlar etib tarbiyalashga qaratilgani bilan zarurli ahamiyatga egadir.

Qisqacha aytganda, bu hujjat bilan joriy bo'lmoqda yangiliklar yuqori o'quv yurtlarida pedagog kadrlar salohiyati va maorif sifatining oshirilishida, yuqori maorif muassasalarini eng iqtidorli yoshlarning qabul qilinishida, mamlakatimizda ro'yobga oshirilayotgan keng qamrovli hamda tizimli o'zgarishlarda ta'lim muassasalarining faol ishtirok yashashin ta'minlashlikda muxim hisoblanadi. Bugungi kunda yuqori o'quv yurtlarida maorif sifatini ta'minlashlikda va nazoratda chet el tajribalari asosida oshirishlik, ushbu izlanish faoliyatimizning mavzuining dolzarbligini va bugungi kunda izlanish zarurliligini ko'rsatadi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Закирова Ф.М., Позилова Ш.Х. Олий таълим муассасаси ўқитувчиларини қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсларида креатив ўқитиш методикаси. Т.: Муҳаммад ал-Хоразмий номидаги Тошкент ахборот технологиялари университети, 2018, 9-бет
2. Pozilova Sh.X., Matkurbonova N.Sh. Assessing practical thinking of teachers for use in teacher education // Высшая школа (ISSN 2409-1677). Журнал.- Москва, 2017.- №10. С.61-62.
3. Maslow, A. The Farther Reaches of Human Nature NY: Viking, 1971. Harmondworth, Eng: Penguin Books, 1973. Contents.
4. Кувшинов С. В. Компьютерные сети и гуманитарные науки: исторический аспект Философские науки. - 2008. - №. 7. - С. 108-126.
5. Закирова Ф. М., Позилова Ш. Х. Креативное обучение на курсах повышения квалификации преподавателей информатики высших образовательных учреждений // Science for Education Today. 2018. Т. 8.-№. 3. С. 23-36.